

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av 7 § i idrottslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av 7 § i idrottslagen (RP 23/2026 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kulturråd Juha-Pekka Suomi, undervisnings- och kulturministeriet
- överinspektör för idrottsväsendet Ulla Silventoinen, Tillstånds- och tillsynsverket
- generalsekreterare Toni Piispanen, Statens idrottsråd
- Päijänne-Tavastlands förbunds tf. landskapsdirektör Juha Hertsi, Landskapsförbundens samarbetsorgan
- specialsakkunnig Sami Niemi, Finlands Kommunförbund
- generalsekreterare Heidi Pekkola, Suomen Liikunnan Alueet ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Södra Savolax landskapsförbund
- Egentliga Finlands förbund

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att bestämmelsen om regionala idrottsråd i idrottslagen upphävs. Det nya centrala ämbetsverket, Tillstånds- och tillsynsverket, har en annorlunda styrningsstruktur än de tidigare regionförvaltningsverken. Därmed behöver det inte inrättas något regionalt idrottsråd vid Tillstånds- och tillsynsverket.

Lagen avses träda i kraft våren 2026.

Betänkande KuUB 2/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund och syften

Statens regionförvaltning reformerades från början av 2026. I och med reformen inrättades ett rikstäckande Tillstånds- och tillsynsverk och tio regionala livskraftscentraler. Samtidigt upphörde verksamheten vid de sex regionförvaltningsverken, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och de femton närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Kulturutskottet har vid behandlingen av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform (RP 13/2025 rd) ansett det vara viktigt att man i reformen ser till att den regionala sakkunskapen bevaras, att det finns ett tillräckligt nätverk av verksamhetsställen och att statens regionförvaltning kan utgöra en utvecklingspartner för kommunerna och landskapen (KuUU 2/2025 rd).

Innan regionförvaltningsreformen trädde i kraft föreskrevs det i idrottslagen att regionförvaltningsverken svarar för den regionala förvaltningen av idrotten och att varje regionförvaltningsverk som sakkunnigorgan har ett regionalt idrottsråd som tillsätts av landskapsförbundet. I den gällande idrottslagen föreskrivs det att Tillstånds- och tillsynsverket svarar för statsförvaltningens regionala uppgifter inom idrotten och att verket som sakkunnigorgan har ett regionalt idrottsråd som tillsätts av landskapsförbundet.

I den aktuella propositionen föreslås det att bestämmelsen om regionala idrottsråd upphävs. Det är inte nödvändigt att för Tillstånds- och tillsynsverket inrätta ett enda regionalt — i praktiken rikstäckande — idrottsråd eftersom statens idrottsråd enligt 6 § i idrottslagen också i fortsättningen är sakkunnigorgan vid undervisnings- och kulturministeriet. Det är inte heller möjligt att inrätta flera regionala idrottsråd för Tillstånds- och tillsynsverket, eftersom det nya ämbetsverket är rikstäckande och saknar regionala strukturer.

Kulturutskottet välkomnar lagförslaget och tillstyrker det utan ändringar.

Tryggande av det regionala perspektivet

De regionala idrottsrådets viktigaste uppgift har tidigare varit att ge utlåtanden om finansieringsplanerna för anläggningsprojekt som gäller idrottsanläggningar, men denna uppgift har slopats från ingången av 2025 genom en ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. I praktiken har ändringen inneburit att de regionala idrottsrådets verksamhet har minskat och deras roll i myndighetsverksamheten har blivit betydligt mindre redan före statens regionförvaltningsreform.

En del av dem som lämnat yttrande motsatte sig vid utskottets sakkunnigutfrågning att de regionala idrottsråden läggs ned, eftersom råden har haft en viktig roll när det gäller att främja lokalkännedomen och samarbetet. I några yttranden uttrycktes det också oro över att den regionala delaktigheten försvagas och att arbetet med att utveckla motion och idrott fjärras från lokala aktörer. Kulturutskottet påpekar att regionala aktörer kan inrätta sådana expertnätverk och samarbetsmekanismer som de anser behövliga också utan någon lagstadgad skyldighet.

Betänkande KuUB 2/2026 rd

Konsekvenserna av reformen och utvecklingsbehoven måste följas noggrant, och vid behov måste de regionala aspekterna på idrottspolitiken stärkas. Kommunerna är mycket olika till exempel när det gäller byggande av idrottsanläggningar.

Enligt det utkast till förordning som bifogats propositionen är avsikten att statsrådets förordning om främjande av idrott ska kompletteras så att det framgår att det regionala perspektivet ska beaktas också i den nya ämbetsverksstrukturen. I förordningen kommer det att föreskrivas att Tillstånds- och tillsynsverket ska begära och få utlåtande av landskapsförbunden om sådana projekt för byggande av kommunala idrottsanläggningar inom respektive landskaps område innan verket lämnar utlåtande om understöd som ska beviljas för anläggningskostnaderna i fråga om idrottsanläggningar som hör till undervisnings- och kulturministeriets behörighet. Kulturutskottet understöder de ändringar som syftar till att trygga beaktandet av det regionala perspektivet.

Nedläggningen av de regionala idrottsråden bedöms inte försämra Tillstånds- och tillsynsverkets möjligheter att beakta regionala förhållanden och idrottspolitiska behov. Enligt uppgift är Tillstånds- och tillsynsverkets tjänstemän inom idrottsväsendet multilokalt placerade runt om i Finland och de har en gedigen regional sakkunskap som går att utnyttja i myndighetsarbetet. När det gäller att upprätthålla den regionala sakkunskapen utnyttjas ämbetsverkets regionala, sektorsövergripande team som består av representanter från olika verksamhetsområden vid avdelningen för småbarnspedagogik, utbildning och kultur. I de sektorsövergripande teamen hörs vid behov olika regionala aktörer, och med hjälp av teamen kan man samla in heltäckande regional information från olika sektorer och utnyttja den i olika uppgifter inom idrottsväsendet.

Till tillstånds- och tillsynsverkets uppgifter hör bland annat att informera kommunerna och intressentgrupperna inom idrotten samt att ordna utbildning i de idrottspolitiska målen, åtgärderna och resurserna. I anslutning till detta ordnar verket nätverks-, intressentgrupps- och utbildningsevenemang både enskilt och i samarbete med olika aktörer, såsom regionala idrottsorganisationer. Vid evenemangen förs en dialog med kommunerna och intressentgrupperna för att upprätthålla regional lägesinformation. Dessutom finns verkets idrottsväsende representerat i nätverk och arbetsgrupper som olika aktörer samordnar. Kulturutskottet anser det vara viktigt att förståelsen för kommunernas och regionernas situation förblir stark vid Tillstånds- och tillsynsverket.

Såsom påpekats i ett sakkunnigyttrande är ett av målen med ämbetsverksreformen en enhetlig praxis samt smidiga och effektiva processer på riksnivå. Utskottet välkomnar att behandlingsprocesserna för statsunderstöd för idrottsväsendet har bedömts och gjorts enhetliga i syfte att säkerställa en lika och jämlik behandling av projekt av olika typer runt om i Finland.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 23/2026 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 2/2026 rd

Helsingfors 16.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Mia Laiho saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Sara Seppänen saf
medlem Jaana Strandman saf
medlem Oskari Valtola saml
ersättare Hanna-Leena Mattila cent.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande KuUB 2/2026 rd Reservation

Reservation

Motivering

Regeringen föreslår att bestämmelsen om regionala idrottsråd i idrottslagen upphävs. Det nya centrala ämbetsverket, Tillstånds- och tillsynsverket, har en annorlunda styrningsstruktur än de tidigare regionförvaltningsverken. Därför behöver det enligt propositionen inte finnas kvar något regionalt idrottsråd vid Tillstånds- och tillsynsverket.

Centerns grupp i kulturutskottet understöder inte regeringens förslag om att lägga ned de regionala idrottsråden. I flera yttranden till kulturutskottet har man förhållit sig antingen kritiskt eller negativt till nedläggningen av de regionala idrottsråden. I stället för att slopa dem bör de tvärtom ges en större roll och utvecklas som ett omfattande expertnätverk för främjande av motion och idrott, såsom statens idrottsråd föreslog i sitt yttrande till kulturutskottet.

De regionala idrottsråden har både gett utlåtanden och fungerat som samarbetsforum för kommunerna, välfärdsområdena, organisationerna och de andra aktörerna i regionerna. Om idrottsråden läggs ned försvagas den regionala insikten och sakkunskapen till exempel när det gäller byggandet av idrottsanläggningar och de regionala omständigheterna. De som blir kvar, statens idrottsråd och Tillstånds- och tillsynsverket, har inte regional täckning och inte heller tillräcklig regional sakkunskap. Statens idrottsråd konstaterar också självt i sitt yttrande till utskottet att det inte har någon direkt kontakt till sakkunniga i regionerna, så det kan inte ersätta de regionala idrottsråden.

Den möjlighet till utlåtande som föreslås för landskapsförbunden är en förbättring jämfört med det ursprungliga förslaget, men det ersätter inte de regionala idrottsråden som fungerade som samarbetsnätverk för flera landskap och som hade rikligt med sektorsövergripande kompetens inom motion och idrott.

Regeringen Orpo har bedrivit en stark centraliseringspolitik inom de olika förvaltningsområdena. Den har redan lagt ned 240 verksamhetsställen och centraliserat tjänster. Nedläggningen av de regionala idrottsråden är en fortsättning på centraliseringspolitiken.

Centerns grupp i kulturutskottet anser det vara nödvändigt att konsekvenserna av lagändringen följs noggrant och att statsrådet säkerställer att de regionala synpunkterna beaktas tillräckligt och jämlikt i beslutsfattandet samt att statsrådet vid behov rättar till lagstiftningen, om beaktandet av de regionala behoven och synpunkterna och sakkunskapen försvagas.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget och

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Betänkande KuUB 2/2026 rd
Reservation

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser lagändringen har och att det efter nedläggningen av de regionala idrottsråden på andra sätt säkerställer att de regionala synpunkterna beaktas tillräckligt och jämlikt i beslutsfattandet.

Helsingfors 16.4.2026

Hanna Kosonen cent
Hanna-Leena Mattila cent